9. 4. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nový zákon o soudech a soudcích

Dnem 1. dubna 2002 nabude účinnosti zákon č. 6/2002 Sb. o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů (dále jen zákon o soudech a soudcích), který nahradí zákon č. 335/1991 Sb. o soudech a soudcích a všechny jej novelizující předpisy. Skutečnost, že se jedná o nový zákon a ne o větší či menší novelizaci napovídá o nemalých novinkách a změnách, se kterými se nyní můžeme ve vztahu k soudům setkat.

Dnem 1. dubna 2002 nabude účinnosti zákon č. 6/2002 Sb. o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů (dále jen zákon o soudech a soudcích), který nahradí zákon č. 335/1991 Sb. o soudech a soudcích a všechny jej novelizující předpisy. Skutečnost, že se jedná o nový zákon a ne o větší či menší novelizaci napovídá o nemalých novinkách a změnách, se kterými se nyní můžeme ve vztahu k soudům setkat.

V tomto textu budou zmíněny ty nejpodstatnější novinky či změny, které se v novém zákoně vyskytují, přičemž se jedná konkrétně o zakotvení soudcovských rad, úpravě postavení asistentů soudců Nejvyššího soudu, zřízení Justiční akademie, hodnocení odborné způsobilosti soudců v průběhu výkonu jejich povolání a zákonné stanovení názvů, obvodů a sídel jednotlivých soudů, včetně jejich poboček. V tomto posledním případě se jedná v podstatě pouze o zvýšení právní síly předpisu danou soustavu upravující s drobnými změnami, konkrétně například zřízením jihlavské pobočky Krajského soudu v Brně nebo zrušením táborské pobočky Krajského soudu v Českých Budějovicích.

V § 16 nového zákona o soudech a soudcích je upraveno postavení asistentů soudců Nejvyššího soudu ČR. Dosud byli asistenti tohoto soudu v pracovním poměru na základě pracovní smlouvy. Ode dne účinnosti zákona budou asistenti jmenováni vždy jeden ke každému soudci Nejvyššího soudu, přičemž funkce asistenta soudce se bude považovat za zrušenou, zanikne-li funkce příslušného soudce.

Závažnější novinkou je ustanovení soudcovských rad, jako poradních orgánů předsedů jednotlivých soudů, tedy v podstatě samosprávných orgánů. Soudcovské rady jsou se zřizují u Nejvyššího, vrchních a krajských soudů automaticky, u okresních soudů v případě, že je k němu přiděleno více jak deset soudců. V případě menšího počtu vykonává působnost soudcovské rady u takového okresního soudu shromáždění všech soudců. Počet členů soudcovské rady je § 47 zákona o soudech a soudcích stanoven na 5, u malých okresních soudů na 3. Pokud bychom se pokusili zobecnit působnost soudcovských rad, jež je upravena pro každý stupeň soudů samostatně, lze říci, že soudcovská rada se vyjadřuje ke kandidátům na jmenování do funkce předsedy dotčeného soudu a k soudcům, kteří mají být k tomuto soudu přiděleni, projednává změny rozvrhu práce příslušného soudu, vyjadřuje se k zásadním otázkám státní správy tohoto soudu, vyjadřuje se k posudkům předsedy soudu k rozhodovací činnosti soudců tohoto soudu (viz dále) apod. V této souvislosti se zdá být velmi problematickým definovat závažnost jednotlivých aktů státní správy soudů, ale praxe ukáže, zda bude tato pravomoc spíše extenzivně či naopak. Funkční období každé soudcovské rady trvá 5 let, přičemž zákon podrobně upravuje i volby do soudcovských rad a další související záležitosti.

Nový zákon zcela nově zřizuje Justiční akademii, která bude organizační složkou státu a jejímž hlavním úkolem bude organizovat a provádět odborné vzdělávání soudců, justičních čekatelů a

případně dalších osob. Justiční akademii v tomto procesu může rovnocenně nahradit také Nejvyšší soud ČR. Dosud tyto záležitosti zajišťovalo přímo Ministerstvo spravedlnosti, které bude nyní pouze vykonávat dohled nad fungováním Justiční akademie. V jejím čele bude stát ředitel jmenovaný ministrem spravedlnosti. Odborného vzdělávání prostřednictvím Justiční akademie se ze zákona účastní všichni justiční čekatelé po dobu jejich přípravné služby a pak také všichni soudci (kromě soudců Nejvyššího soudu) po dobu 1-2 let dle délky vykonávané funkce soudce. Jedná se tedy o snahu institucionalizovat proces celoživotního vzdělávání soudců, které bude realizováno významnými odborníky z řad soudců, státních zástupců, advokátů, notářů či vysokoškolských učitelů.

Velmi podrobně a složitě je v novém zákoně upraveno hodnocení odborné způsobilosti soudců, a to jak soudců mladých (po uplynutí tří let výkonu soudcovské funkce) tak ostatních (vždy po uplynutí 60 měsíců od nástupu do funkce nebo předchozího hodnocení). Odbornou způsobilost hodnotí v prvním stupni předseda příslušného soudu podle úrovně znalostí zákonů a judikatury, schopnosti aplikovat vědomosti v praxi, úrovně teoretických znalostí, organizačních schopností a případné publikační, vědecké nebo pedagogické činnosti (§ 136). Odborná způsobilost soudce bude hodnocena ve třech stupních jako výtečná, vyhovující nebo nevyhovující, přičemž v posledním případě takové hodnocení znamená nařízení prověrky rozhodovací činnosti soudce. Tato je ukončena zprávou zvláštního senátu a v případě, že ten rozhodovací činnost soudce hodnotí jako nevyhovující, dostane se hodnocení odborné způsobilosti soudce do třetího stupně a to před Radu.

Ministerstvem zřízená Rada se člení na Radu pro oblast civilního práva, Radu pro oblast trestního práva a Radu pro oblast správního soudnictví a příslušnost každé z nich závisí na oblasti práva, v níž působí posuzovaný soudce. Zákon podrobně upravuje složení těchto rad (opět z odborníků napříč spektrem právnických povolání) i řízení před nimi, které je neveřejné a jeho výsledkem je rozhodnutí, zda soudce je či není odborně způsobilý k výkonu funkce soudce. Pokud soudce není spokojen s rozhodnutím Rady může podat u Nejvyššího soudu návrh na posouzení odborné způsobilosti soudce. Tento pak rozhoduje v instanci poslední.

Současně se zákonem o soudech a soudcích došlo také k nahrazení zákona č. 412/1991 Sb. o kárné odpovědnosti soudců zákonem č. 7/2002 Sb. o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, na který samostatně upravuje danou problematiku a zákon o soudech a soudcích na něj pouze odkazuje ve svém § 90.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Účinky rozhodnutí o úpadku v praxi
- Nezpůsobilý poddodavatel ve veřejné zakázce: kdy může zadavatel zůstat nečinný?
- Kdy se z nesplaceného úvěru stane trestný čin? Úvěrový podvod v praxi
- Lze sjednat kupní smlouvu s „utajenou“ kupní cenou?
- Pracovněprávní dokumenty a elektronický podpis – když certifikát vyprší dříve než archivační lhůta
- 10 otázek pro … Janu Andresovou
- Souhrn významných událostí ze světa práva
- Novela stavebního zákona: přehled změn a dopadů do praxe po dokončení legislativního procesu
- Nové nařízení EU o obalech a obalových odpadech: kdo všechno může být výrobcem?
- Energetická náročnost budovy jako cenotvorný faktor
- Okamžité zrušení pracovního poměru vs. výpověď podle ust. § 52 písm. g) zákoníku práce